

Internationale
Schakelklassen

Handboek ISK

juni 2018

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Intake	4
2. Les op de ISK	5
2.1 leerroutes	5
2.2 Onderwijs op maat	7
2.2.1 Nederlands	7
2.2.2 Overige vakken	7
2.2.3 Traject analfabeten/laagopgeleiden	9
2.3 Buitenschoolse activiteiten	9
3. Uitstroom	11
3.1 Uitstroom Voortgezet Onderwijs Onderbouw	11
3.2 Uitstroom Voortgezet Onderwijs bovenbouw	12
3.3 Uitstroom en doorstroom analfabeten/laaggeletterden	12
3.4 Uitstroom MBO	12
4. Begeleiding	14
4.1 contact met de ouders	14
4.2 Toetsing	14
4.3 Zorg	14
5. Bijlagen	18
Bijlage 1: Inschrijfformulier	18
Bijlage 2: Trajectplan ISK	20
Bijlage 3: Lessentabel	26
Bijlage 4: Format werkkaart ISK praktijk	27
Bijlage 5: Streefdoelen NT2	37
Bijlage 6: Referentiekader ERK – Meijerink	38
Bijlage 7: Inlichtingenformulier ISK-OKR	39
Bijlage 8: Format portfolio	43
Bijlage 9: Staatsexamens ISK: algemene informatie en procedures	50
Bijlage 10: Afspraken MBO Rijnland	54
Bijlage 11: format casusbespreking	55
Bijlage 11: Formulier ontwikkelperspectief	56
Bijlage 12: PTI's	66
PTI Alfatraject	67
PTI Instroom	72
PTI VO Uitstroom	79
PTI MBO Uitstroom entree	89
PTI MBO Uitstroom mbo 2+	101
PTI Engels ISK	122

Inleiding

De ISK-afdeling van Scholengroep Carmelcollege Gouda is gehuisvest in het schoolgebouw aan de Aakwerf in Gouda, ook wordt er soms gebruik gemaakt van de lokalen van Antoniusmavo XL aan de Groen van Prinsterersingel. Beide locaties liggen op loop- en fietsafstand van elkaar.

De ISK-afdeling biedt onderwijs aan leerlingen van 12 – 18 jaar die nog maar kort in Nederland wonen en die het Nederlands nog niet genoeg beheersen om de lessen in het reguliere onderwijs te volgen. Het Carmelcollege Gouda is de enige scholengroep in de regio die een ISK-afdeling heeft voor neveninstromers. Deze jongeren komen als asielzoeker, gezinshereniger of om een andere reden. In de gemeente Gouda en omgeving is met andere scholen voor voortgezet onderwijs afgesproken dat de Scholengroep Carmelcollege Gouda dit onderwijs verzorgt.

Het programma is erop gericht om elke leerling zo snel mogelijk te laten doorstromen naar passend Nederlands onderwijs. Dat kan havo, vwo, vmbo, mbo, praktijkonderwijs of leerwerktrajecten zijn, op verschillende niveaus en in diverse leerjaren. Er wordt, waar mogelijk, gebruik gemaakt van de voorzieningen van de vmbo-locatie.

Daarnaast is het voor ons belangrijk dat de leerlingen vaardigheden, kennis en inzichten opdoen die onmisbaar zijn om goed te functioneren in een vervolgopleiding en in de Nederlandse maatschappij.

Invloed van het Carmelcollege

Het Carmelcollege heeft voor haar scholen richtlijnen opgesteld voor de waarden die voor het onderwijs aan de Carmelscholen gelden. Uiteraard sluiten wij ons er van harte bij aan.

Missie en waarden

Stichting Carmelcollege stelt de zorg voor de mens centraal. Niet alleen bij haar primaire taak: het aanbieden van bijzonder voortgezet onderwijs, maar ook bij het scheppen van noodzakelijke randvoorwaarden voor dat onderwijs.

Deze zorg biedt ruimte voor en nodigt uit tot eigen inzet en verantwoordelijkheid van onderwijsdeelnemers, medewerkers, schoolleiders, bestuursleden en toezichthouders. Zo draagt de zorg voor de mens bij aan de grondslag van Stichting Carmelcollege, aan humanisering en ontwikkeling van individu en school.

Kernwaarden

Vanuit de missie heeft Carmel de volgende kernwaarden geformuleerd:

- De scholen van Stichting Carmelcollege bieden kwalitatief hoogwaardig onderwijs in een veilige en tegelijkertijd uitdagende leeromgeving voor alle leerlingen.
- Het onderwijs biedt leerlingen voldoende perspectief - mede door de aandacht voor zingevingsvraagstukken.
- De scholen van de Stichting geven individuele leerlingen de mogelijkheid om zeggenschap over en verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces te ontwikkelen.
- De Stichting biedt al haar medewerkers een aan hun professionaliteit appellerende, inspirerende leer- en werkomgeving die hun eigen ontwikkeling stimuleert in een werkklimaat van loyaliteit en vertrouwen.

De Stichting geeft individuele medewerkers, de scholen en het bestuursbureau binnen de noodzakelijke kaders maximale zeggenschap over en verantwoordelijkheid voor het eigen leer- en ontwikkelingsproces.

1. Intake

Het streven is om alle leerlingen die zich aanmelden te toetsen, voordat ze in een klas geplaatst worden. Soms wordt bij het intakegesprek al duidelijk in welke klas deze leerling plaats zou moeten nemen. De toetsing vindt dan achteraf plaats.

Tijdens het intakegesprek, dat door de teamleider met de ouders/verzorgers en leerling gevoerd wordt, moet duidelijk worden wat de onderwijsloopbaan van de leerling tot dan toe is. Er wordt een inschrijfformulier ingevuld (zie bijlage 1).

Voor de intake gebruiken we het intake instrument EOA van bureau ICE. Hoe werkt het Intake-instrument EOA?

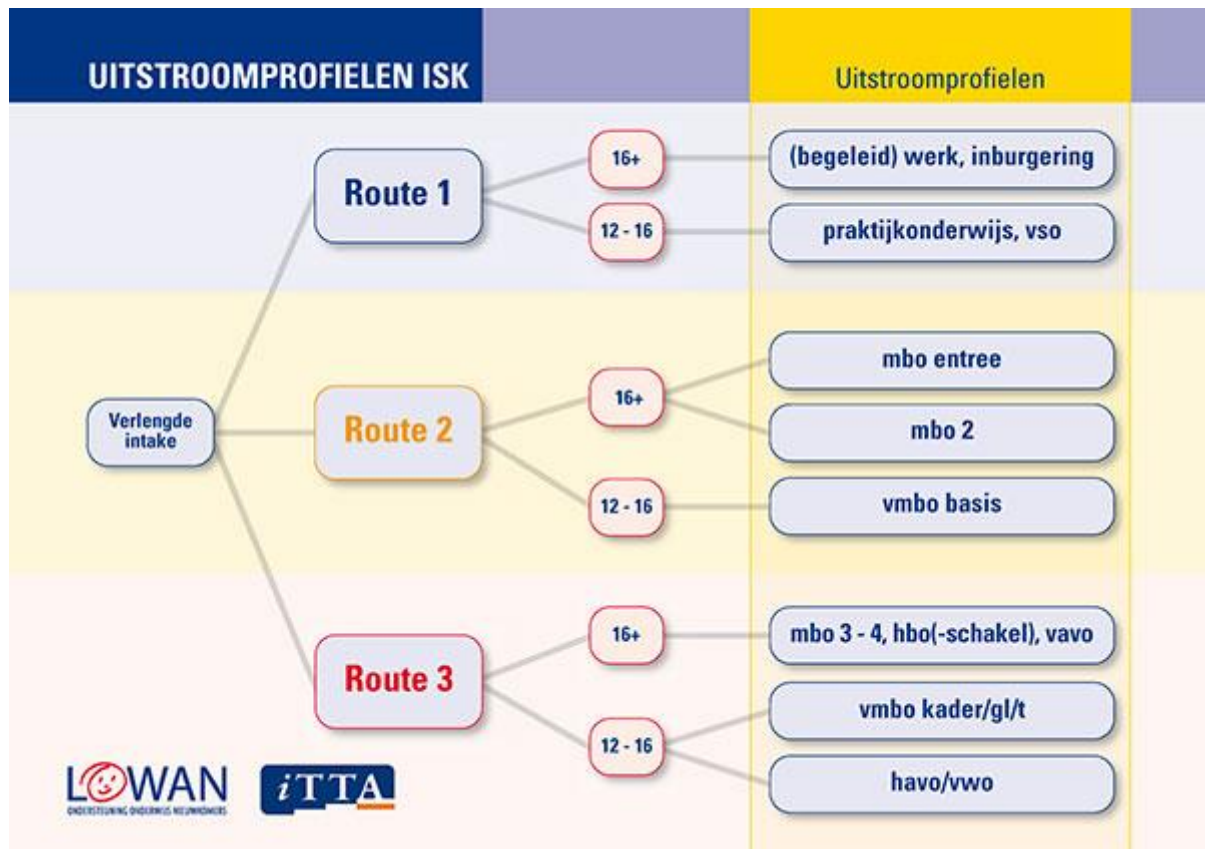
1. Om te beginnen wordt er een één-op-één-gesprek gevoerd met de leerling. Aan de hand van dit gesprek wordt het niveau van de luister- en gespreksvaardigheid van uw leerling bepaald
2. Als tweede stap wordt de toets 'Tempo Lezen' afgenomen. Deze toets meet hoe vloeiend een leerling leest en bepaalt welke Leerbaarheidstoets de leerling vervolgens gaat maken.
3. Is de leerling voldoende gealfabetiseerd dan volgt een leerbaarheidstest op de computer. Is de leerling niet voldoende gealfabetiseerd dan volgt een eenvoudige leerbaarheidstest op papier.
4. De Leerbaarheidstoets meet of de leerling in een snel of langzaam traject geplaatst.
5. Als de leerling al wat Nederlands beheerst worden TOA lezen, luisteren en schrijven toetsen afgenomen om het niveau van het Nederlands te testen. Dit zijn digitale testen.
6. Voor leerlingen die niet voldoende gealfabetiseerd zijn, maar wel al wat Nederlands beheersen worden de Alfa testen A, B of C afgenomen. Dit zijn papieren testen.
7. Het Intake-instrument EOA bevat een dossier waarin alle resultaten en advies voor plaatsing en het verwachte uitstroom niveau in vastgelegd wordt.

Om een goed beeld te krijgen van een leerling en een goede voorspelling te kunnen doen van het verwachte eindniveau vindt deze uitgebreide intake plaats. Op grond van alle beschikbare gegevens en de eerste indruk die de mentor heeft van de leerling, vult de mentor binnen zes weken het formulier 'Trajectplan ISK' in (zie bijlage 2). Het uitstroomprofiel wordt vastgesteld, mede met de verwachte ISK-tijd. Tweemaal per jaar wordt er geëvalueerd op welk NT2-niveau de leerling zit (op basis van het ERK) en in welk tempo de leerling werkt. Eventueel wordt het uitstroomprofiel bijgesteld, dan wel verder gespecificeerd. Ook wordt er vastgelegd wat de aandachtspunten zijn: met welke onderdelen van de taal heeft de leerlingen moeite en heeft hij/zij extra ondersteuning nodig. Aandachtspunten op het gebied van gedrag en werkhouding worden hier ook opgeschreven. Aan de hand van het te verwachten traject kan de leerling direct gaan werken aan een voor hem of haar afgestemd programma.

2. Les op de ISK

2.1 leerroutes

Er zijn verschillende programma's waar de leerling in terecht kan komen, leerroutes genoemd. Het ITTA/LOWAN heeft standaarden geformuleerd die richting geven aan het onderwijsaanbod aan nieuwkomers. Ze hebben uitstroomprofielen vastgesteld en daarbij aangegeven wat er nodig is om het gewenste eindniveau te behalen.

Op onderstaande website kun je per route een onderwijsprogramma, didactische aanpak, voorbeelden en de streefdoelen vinden:

<https://www.lowan.nl/voortgezet-onderwijs/onderwijs/leerlijnen/>

Hiernaast hebben wij zelf op de ISK een Flowchart gemaakt die we gebruiken als hulp om leerlingen nog specifiek op de goede plek in de goede route te kunnen plaatsen. Dit gebeurt bij de intake, maar ook aan het einde van ieder schooljaar en in sommige gevallen ook tijdens het schooljaar. Afhankelijk van begin- en uitstroomniveau wordt de leerling geplaatst in een klas en doorloopt hij een traject van 1 tot 3 jaar ISK, wat uitmondt in passend vervolgonderwijs. De mogelijke routes zijn schematisch weergegeven op de volgende bladzijde.

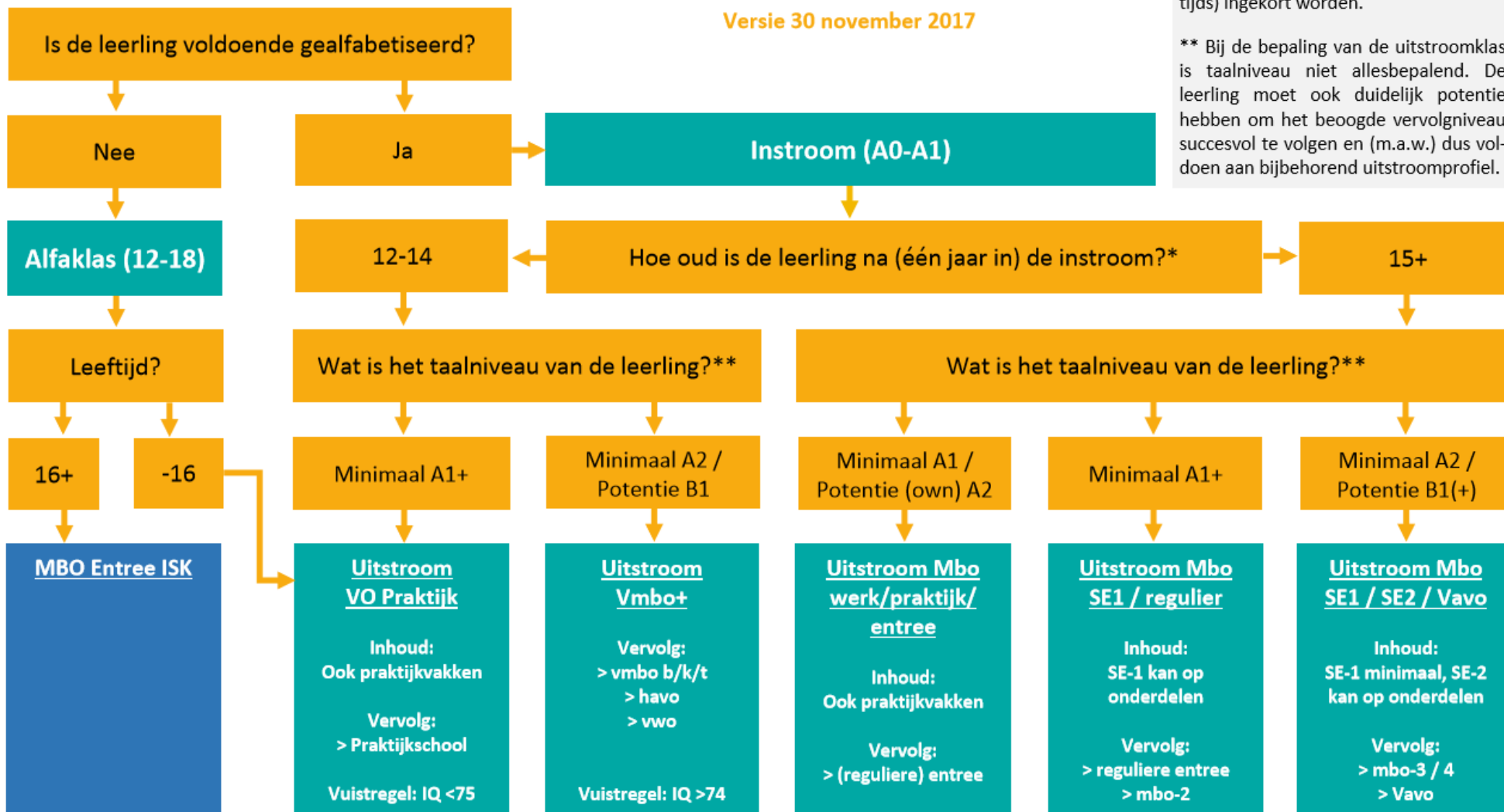
Flowchart ISK instroom-uitstroom

Versie 30 november 2017

Deze flowchart is een instrument, de praktijk is altijd maatwerk.

* Op basis van niveau en/of potentie kan de instroom overgeslagen of (tussentijds) ingekort worden.

** Bij de bepaling van de uitstroomklas is taalniveau niet allesbepalend. De leerling moet ook duidelijk potentie hebben om het beoogde vervolgniveau succesvol te volgen en (m.a.w.) dus voldoen aan bijbehorend uitstroomprofiel.

2.2. Onderwijs op maat

Specifieker betekent dit dat de leerling onderwijs op maat krijgt. In leerjaar 1 ISK staat het leren van Nederlands en daarnaast ook rekenonderwijs centraal. In leerjaar twee wordt ook aandacht besteed aan oriëntatie en voorbereiding op het vervolgonderwijs en komt het vak Engels erbij. Afhankelijk van het uitstroomniveau wordt er meer aandacht besteed aan de beroepspraktijk dan wel aan de AVO-vakken. Zie de lessentabel in bijlage 3.

2.2.1 Nederlands

De focus in alle groepen ligt op het leren van de Nederlandse taal. Binnen de vakken die in de klas worden aangeboden werken de leerlingen op hun eigen niveau. Sommige vakken en/of opdrachten worden bewust klassikaal of in groepen gedaan, andere vakken zelfstandig op eigen niveau.

Elke type groep heeft een eigen 'bodymethode NT2':

- Analfabeten: 7/43 en Breekijzer
- Instroomgroep: Zebra
- Uitstroom VO Praktijk: Taal Compleet
- Uitstroom vmbo+: Talent (vo-methode)
- Uitstroom mbo werk/praktijk/entree: Van Start
- Uitstroom mbo SE1: IJsbreker
- Uitstroom mbo SE1/SE2/Vavo: IJsbreker (als vervolg Code Plus)

Alle deeltaalvaardigheden komen in deze methoden aan bod. Daarnaast wordt er specifiek met alle deeltaalvaardigheden extra geoefend. We gebruiken verschillende methodes. Afhankelijk van het niveau en tempo van de leerling werken ze op hun eigen niveau met de volgende methodes:

- *Schrijfvaardigheid:*
Schrijven in Nederland → OpSchrift (onderbouw), Schrijfvaardig (bovenbouw) → oefenen staatsexamens (bovenbouw).
- *Leesvaardigheid:*
Beter Lezen deel 1 en 2 → Samen Lezen → Verder Lezen.
Daarnaast Nieuwsbegrip op eigen niveau, de wekelijkse Basis-krant en de bijbehorende maandkrant. 'Lezen las gelezen' is voor de mbo (midden)hoog uitstroom. In alle klassen wordt ook zelfstandig gelezen uit bibliotheekboeken.
- *Grammatica:*
Basisgrammatica en Klare Taal.
- *Woordenschat:* 'taalplek', oefenen.nl (taalklas, station Nederlands etc) en 'Je kan me wat' gebruiken we op de computer. Daarnaast hebben we in de instroomgroepen Stenvert en in de uitstroomgroepen het Posterproject.
- *Luisteren en spreken:* docenten kunnen voor hun lessen o.a. putten uit: Spreektaal (methode voor de instroomgroepen), Anders nog iets (muziek), De Liedjestuin (muziek), ABC doe je mee (muziek), jeugdjournaal, Luisteren op B2, SpreekActief, Taalriedels, Uitspraaktrainer (docentenboek), Leren spreken (docentenboek) en Spreken op B2.

2.2.2 Overige vakken

Praktijkvakken

Naast Nederlands krijgen alle leerlingen ook sport. Daarnaast worden Economie & Ondernemen, Techniek, koken en/of CKV ingezet om andere vaardigheden te leren en zodat de leerlingen zich ook op andere terreinen kunnen ontwikkelen. Deze vakken worden ook ingezet om via de praktijk beter

Nederlands te leren en om leerlingen zich alvast te laten oriënteren op de verschillende werkrichtingen.

Rekenen/wiskunde

Alle leerlingen die binnenkomen maken de BaReKa toets. Met deze test wordt het rekenniveau van de leerling bepaald. Elke leerling krijgt vervolgens rekenen/wiskunde op eigen niveau. Als hoofdmethode wordt de rekenmethode 'Deviant' gebruikt. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van wiskundewerkbladen van Taalcentrum het Element om leerlingen vertrouwd te maken met wiskunde- en rekentaal. Ook wordt er gebruik gemaakt van studiemeter en Vooruit en voor sommige leerlingen worden vmbo/havo/vwo-wiskundeboeken ingezet.

Engels

In de uitstroomgroepen krijgen de leerlingen het vak Engels uit de methode New Headway. Afhankelijk van het begin- en uitstroomniveau wordt het geschikte boek en tempo bepaald.

Maatschappijleer

In het eerste jaar wordt vooral de focus gelegd op thema's als: wie ben ik/wat vind ik/mijn plek in de klas, in Nederland, in de wereld. Ook zaken als seksualiteit en normen, waarden en gebruiken in Nederland komen aan bod. Naarmate de leerlingen beter Nederlands kunnen, wordt dit vak ook gecombineerd met allerlei zaken uit het nieuws en breder getrokken naar lessen mens, maatschappij en politiek. In de uitstroomgroepen VO wordt gebruik gemaakt van de VO-methode Plein M.

Project Seksuele voorlichting

Op de ISK wordt aan de uitstroomklassen seksuele voorlichting gegeven. Deze voorlichting wordt gegeven door de stichting Siriz (<https://www.siriz.nl/>) en de GGD . Siriz verzorgt de voorlichting voor de groepen uitstroom onderbouw en de GGD voor de uitstroom bovenbouw klassen.

De klassen krijgen een blokkur seksuele voorlichting per schooljaar. De onderwerpen die aangesneden worden zijn:

- Het biologische verschil tussen man en vrouw
- voorbehoedsmiddelen
- wat is een zwangerschap?
- wat moet ik doen als ik (of mijn vriendin) onverwachts zwanger wordt?
- grenzen en wensen aangeven en accepteren

De mentor is aanwezig bij deze lessen voor het veilige lesklimaat en om extra taalondersteuning te geven. Tevens krijgt de mentor van Siriz extra handvatten om de dialoog met de leerlingen gaande te houden op een later moment. Deze handvatten zijn aangereikt door middel van filmpjes en een kaartspel, beide ontwikkeld door Siriz.

Project Zwemredzaamheid

In schooljaar 2017-2018 is de ISK in samenwerking met de gemeente Gouda, Sport.Gouda en het MBO Rijnland het project zwemredzaamheid gestart. Het project zwemmen in de ISK krijgt een vervolg in het nieuwe schooljaar. Deze bestaat uit 4 blokken van 8 weken, waarin steeds een andere groep leerlingen zwemles krijgen. In 8 weken tijd is het doel dat de leerling watervrij wordt, niet in paniek raakt en zichzelf in veiligheid kan brengen op het moment dat deze in het water valt. De zwemlessen zijn gescheiden in jongens- en meisjesgroepen. De lessen vinden plaats in het Groenhovenbad in Gouda en worden gegeven door studenten van het MBO Rijnland, van de opleiding Sport en Beweging, onder begeleiding en verantwoording van zweminstructeurs van

Sport.Gouda. De leerlingen gaan zelf naar het zwembad toe, onder toezicht van ISK-docenten. De leerlingen dienen zelf voor toegestane zwemkleding te zorgen.

2.2.3 traject analfabeten/laagopgeleiden

In juni 2015 is binnen de ISK besloten om een traject te starten om een toenemende groep laagopgeleide ISK-leerlingen beter te kunnen schakelen naar regulier onderwijs. Het belangrijkste knelpunt dat steeds weer naar voren komt, is de combinatie van zowel achterstand in taalvaardigheden als in praktische en schoolse vaardigheden.

Vanaf schooljaar 2016/2017 is een andere leerroute bedacht om beter aan te sluiten bij wat deze groep leerlingen nodig heeft. Scoort een leerling aan de hand van de intake onvoldoende gealfabetiseerd, dat geldt deze aparte route, waarbij de leerling in de zogeheten Alfaklas wordt geplaatst. Afhankelijk van het niveau en de leeftijd, komt de leerling in de analfabetengroep 12-16 jarigen of in de 16+-groep. Het streven is dat de leerling in 2 jaar het alfabetiseringstraject heeft afgerond, echter, bij grote achterstand en hiaten kan dit langer duren. Naast het NT2 alfabetiseringsonderwijs volgt de leerling extra praktisch onderwijs. In onze groepen zijn dat Techniek, Zorg & Welzijn en Economie. In de lessentabel is een verhoging van de uren van praktijklessen opgenomen. De NT2-docent is vooral verantwoordelijk voor de talige invulling van deze lessen, en zorgt ook voor de lesbrieven.

Tijdens de praktijklessen Zorg & Welzijn en Techniek wordt gewerkt met zogeheten lesbrieven of werkkaarten (zie bijlage 4 voor een voorbeeld hiervan). In deze lesbrieven is ruime aandacht voor woordenschat. Kern van deze lesbrieven is het zogeheten stappenplan: aan de hand van foto's wordt duidelijk uiteengezet hoe de opdracht in elkaar zit en welke volgorde de leerlingen aan moeten houden. De lesbrieven worden afgesloten met een evaluatieformulier en met enkele verwerkingsopdrachten.

Vooraf aan de praktijkles wordt in de NT2les de lesbrieven doorgenomen, waarbij de nadruk ligt op de woordenschat. De leerlingen kennen voor aanvang van de praktijkles de opdracht al en zijn meer bekend met de woorden. In de praktijkles is tijd en aandacht voor de uitvoering zelf. De evaluatie vindt zoveel mogelijk plaats in de praktijkles zelf. De verwerkingsopdrachten worden na de praktijklessen in de klas uitgevoerd.

Tot slot wordt van elke les de woordenschat getoetst.

In schooljaar 2017/2018 is gekozen om bij Zorg & Welzijn en Techniek de lessen te verzorgen door de NT2-docent en een onderwijsassistent.

Tijdens een groot gedeelte van de lessen Zorg & Welzijn wordt de groep in tweeën gesplitst, zodat er naast koken ook andere onderdelen van het vak Zorg & Welzijn aan bod komen. Als de ene helft in de keuken aan de slag gaat, is de andere helft van de groep bezig met een andere les Zorg & Welzijn en vice versa. We werken dit jaar niet alleen met onderdelen als wassen en strijken, maar ook komen er EHBO-lessen aan bod.

De lessen Techniek vinden wel met de hele groep plaats, net als de lessen economie.

Aan het einde van het schooljaar wordt deze manier van werken geëvalueerd.

Het streven is om het werken met bovengenoemde lesbrieven ook uit te breiden naar het vak economie.

2.3 Buitenschoolse activiteiten

De ISK Gouda wil leerlingen zoveel mogelijk met de Nederlandse samenleving in contact brengen. Daartoe worden ook buitenschoolse activiteiten georganiseerd. Aan het begin van het jaar wordt door het team ISK een activiteitenplan per klas opgesteld. Mogelijkheden hiervoor:

- Leerlingen kunnen lid worden van de bibliotheek, waar goed contact mee is. Regelmatig gaat een klas naar de bibliotheek om daar boeken uit te zoeken. Die boeken worden individueel gelezen en voor de klas gepresenteerd.
- Eens per jaar wordt in het Filmhuis speciaal voor de ISK een film gedraaid waar leerlingen uit zichzelf niet zo snel naar toe zouden gaan. Bijvoorbeeld Oorlogswinter, de nieuwe Wildernis, Intouchables. Deze films worden op school in speciale lessen voor- en nabesproken.
- Groepsgebonden uitjes gaan vaak naar andere steden, bijvoorbeeld een bezoek aan diergaarde Blijdorp, Madurodam, het Archeon (op de fiets), Amsterdam . Deze uitjes hebben de ene keer een meer recreatief, de andere keer een meer educatief karakter.
- Om de twee jaar gaan leerlingen die geschakeld worden op excursie naar een begraafplaats. Ze krijgen daar een rondleiding en maken kennis met Nederlandse gebruiken rondom sterven en begraven/cremeren. Deze excursie is meestal rondom Allerheiligen/Allerzielen.
- Eens per jaar wordt er een ijsbaan op de Markt in Gouda aangelegd. Daar gaan we met de hele ISK naartoe.
- De MBO-uitstroomgroepen gaan naar de Tweede Kamer in Den Haag.
- De laatste jaren hebben we eens per jaar een werkweek georganiseerd.
- Daarnaast zijn er natuurlijk veel mogelijkheden die zich aandienen om de school uit te gaan. Als de Reeuwijkse plassen dicht liggen, gaan we het ijs op. Met een tijdlang mooi weer organiseren we een fietstocht met een picknick, waarbij leerlingen iets maken wat in land van herkomst veel gegeten wordt. Ook een festival in Gouda of een naburige gemeente geeft mogelijkheden.

3. Uitstroom

3.1 Uitstroom Voortgezet Onderwijs Onderbouw

Het schakelproces begint al bij de intake: wat is het verwachte uitstroomprofiel? Tijdens de gehele ISK-tijd wordt in de gaten gehouden of de leerling op de goede weg zit en of het uitstroomprofiel misschien moet worden aangepast. In het laatste jaar wordt het uitstroomprofiel verder gespecificeerd: gaat een leerling naar de eerste of twee klas, en wordt dit praktijkonderwijs, vmbo basis, kader, theorie of havo/vwo? Naar aanleiding van de leeftijd van de leerling, schoolresultaten, leertempo, inzet en motivatie wordt gekeken welk niveau het beste bij de leerling past. Als extra ondersteuning bij deze keuze wordt de IEP toets afgenomen en de TOA lees- en luistertoets van bureau ICE. Het LOWAN heeft streefdoelen NT2 per richting opgesteld die behaald moeten worden om geschakeld te kunnen worden; zie bijlage 5. In bijlage 6 staat een vergelijking tussen het ERK referentiekader (niveau A0-C2) en niveaus van Meijerink (1F-5F)

Het schakelproces ziet er als volgt uit:

- Voor de herfstvakantie: alle leerlingen van de twee vo-uitstroomgroepen worden besproken door de nt2-docenten van de leerlaag. Daarop worden de klassen opnieuw ingedeeld.
- Half november: TOA luisteren en lezen.
- Begin december: rapportgesprek. Dit is ook het moment om de schakeling met de ouders te bespreken. Ouders tekenen het inlichtingenformulier OKR-ISK (zie bijlage 7 voor dit formulier). In het verband met de privacywet is het belangrijk dat de mentor goed aan de ouders vertelt welke gegevens allemaal worden doorgestuurd naar de nieuwe school. Dit gesprek kan ook in januari plaatsvinden.
- December: de leerlingen worden opnieuw besproken door de docenten van de leerlaag. Eventueel worden leerlingen gewisseld van klas.
- Aanmelding vóór 8 feb: leerlingen met een lwoo- of probeschikking. Het aanmeldformulier wordt opgestuurd inclusief relevante toelatingsgegevens (inlichtingen formulier OKR-ISK en iq-toets. Het trajectplan met de meest recente toetsgegevens en de uitslag van de IEPtoets worden later nagestuurd. Dit kun je vermelden op het OKR-ISK.)
- Aanmelding vóór 15 maart: leerlingen zonder beschikking. Het aanmeldformulier en het Inlichtingenformulier OKR-ISK worden aangeleverd. Het trajectplan met de meest recente toetsgegevens en de uitslag van de IEPtoets worden later nagestuurd. Dit kun je vermelden op het OKR-ISK.
- Na de aanmelding neemt de mentor contact op met de schakelschool om een afspraak te maken voor de warme overdracht. Deze warme overdracht kan het beste worden gedaan als de laatste toetsgegevens bekend zijn. Het is echter wel belangrijk alvast contact op te nemen.
- Begin maart: uitstroomleerlingen maken de IEPtoets.
- Eind maart: (voor rapport) TOA luisteren en lezen.
- Maart/april: de trajectplannen worden aangevuld en samen met de resultaten van de IEPtoets naar de schakelscholen gestuurd.
- Maart/april: warme overdrachten. Met de andere school wordt –conform de notitie van ISK-Samenwerkingsverband- afgesproken hoe de laatste ISK maanden het beste vorm gegeven kunnen worden. Zo kunnen leerlingen vast werken uit de methodes die ze gebruiken in de klas waarnaar ze geschakeld worden of kunnen ze bijvoorbeeld een week meelopen.
- Mei/juni: toetsweek. De leerlingen krijgen voor alle vakken een toets. Zo maken we duidelijk dat de laatste periode er ook nog toe doet.

3.2 Uitstroom Voortgezet Onderwijs bovenbouw

Als binnen de eerste drie maanden van haar/zijn start op de ISK blijkt dat een leerling van de instroomgroep 15 jaar en ouder de capaciteiten heeft om versneld geschakeld te worden naar het reguliere onderwijs, neemt de desbetreffende docent bij de leerling de TOA-toetsen Lezen en Luisteren af. Indien de uitslag op beide onderdelen A2 laat zien, neemt de docent contact op met desbetreffende teamleider (havo of vwo) van het Antoniuscollege Gouda (ACG), onderdeel van het Carmelcollege waartoe ook ISK Gouda behoort.

Vervolgens neemt de teamleider van het Antoniuscollege de leerling eveneens een aantal testen af (betreffende de vakken wiskunde/Engels; beide vakken moeten al op niveau zijn). Mocht blijken dat de leerling inderdaad over voldoende capaciteiten beschikt om de overstap te maken, zijn er twee mogelijkheden:

- de leerling volgt alle lessen op ACG
- de leerling volgt lessen behorende bij het profiel van zijn/haar keuze, maar blijft v.w.b. het Nederlands lessen volgen op ISK Gouda.

Voor beide situaties volgt een evaluatie in mei. De teamleider van het ACG bepaalt aan de hand van een nieuwe toets (Cito 3) en de in de voorgaande maanden behaalde resultaten of de overstap gerechtvaardigd was.

3.3 Uitstroom en doorstroom analfabeten/laaggeletterden

Voor de leerlingen in het Alfatraject is twee keer per jaar een toets- moment, in mei en november. In deze periodes wordt de zogeheten Alfa-toets afgenomen. De belangrijkste leidraad in het alfabetiseringstraject is de methode 7/43. Het Alfatraject heeft 3 niveaus, Alfa A (beginner), Alfa B (half gevorderd) en Alfa C (bijna gealfabetiseerd). Beheersing Alfa C staat gelijk aan begin A1.

De ontwikkeling kan 3 kanten opgaan:

- Ontwikkeling gaat moeizaam. Het lees- en schrijfproces gaat langzaam en de leerling laat weinig vordering zien. Hier is sprake van als een leerling na een jaar nog niet richting beheersing Alfa B is. Deze leerling heeft dus nog meer tijd nodig op de ISK alvorens hij of zij kan doorstromen.
- De ontwikkeling van het lees- en schrijfproces gaat goed en de leerling is 12 tot 15 jaar: Indien de leerling 12 tot 15 jaar is, genoeg vorderingen maakt, een gemotiveerde werkhouding heeft en genoeg praktische vaardigheden laat zien, dan volgt meestal uitstroom naar Praktijkonderwijs. Een enkele keer is er sprake van vmbo.

Voorwaarden:

- * beheersing Alfa C
- * begrijpt eenvoudige taal instructie en kan deze ook omzetten naar praktisch handelen
- * kan zelfstandig werken en omgaan met uitgestelde aandacht
- * heeft een PrO-beschikking/of kan naar het vmbo
- De ontwikkeling van het lees- en schrijfproces gaat redelijk tot goed en de leerling is 15 jaar of ouder:
De leerling stroomt uit naar MBO-Entreeopleiding. De te nemen stappen worden hieronder beschreven.

3.4 Uitstroom MBO

Ook de bovenbouwleerlingen worden gedurende hun gehele schooltijd gemonitord. In de tussenfase wordt bekeken of de leerling wel of niet voor staatsexamen NT2 zal opgaan. Het staatsexamen zal tijdens de schakelfase plaatsvinden.

Als de leerling in de schakelfase zit en het uitstroomprofiel vast staat, dan start er een aantal activiteiten dat erop gericht is dat de leerling komt tot een weloverwogen passende keuze voor een vervolgtraject. Het schakelproces ziet er als volgt uit:

- Mentor/leerling gesprek met de beroepskeuze/ beroepsmogelijkheden. Daarvoor gebruiken we de LOB-lessen. LOB staat voor Loopbaan Oriëntatie Begeleiding.
- Leerlingen houden een Portfolio bij met daarin: NT2, rekenen/wiskunde, LOB, Mens&Maatschappij + overige relevante vakken (Engels, techniek etc.) Zie bijlage 8 met het basisformat voor het portfolio.
- Vanaf september maken de leerlingen een Intergrip account aan. Dit is een digitaal schakelportfolio. Via Intergrip hebben ROC's toegang tot deze portfolio's. (www.intergrip.nl/portal-leerlingportal/)
- November: de leerlingen volgen verplichte oriëntatie activiteiten. Zo moeten ze verplicht naar een open dag van een ROC, naar een studiekeuzebeurs en eens in de tweejaar naar de beroepenmanifestatie Go4It!
- Kenbaar maken van de opendagen en meeloopdagen op het MBO. Met de opmerking dat tenminste 1 open dag van een MBO bezocht moet worden. De mentor gaat op een van die dagen mee.
- Voor de leerlingen, waarvan de verwachting is, dat zij een Niveau 3 of 4 opleiding in het MBO kunnen volgen, is er een speciaal traject. Dit traject is alleen gekoppeld aan de keuze voor het ROC mboRijnland (locaties Gouda, Leiden, Woerden, Zoetermeer) waarmee aparte afspraken zijn gemaakt. Deze leerlingen krijgen een zgn. Capaciteitentest, afgenomen door het MBO. De uitslag hiervan bepaalt mede of schakeling naar Niveau 3 of 4 mogelijk is. Leerlingen die voor een Capaciteitentest in aanmerking komen, dienen minimaal het Staatsexamen NT2 I te behalen + het onderdeel Lezen en één ander onderdeel van Staatsexamen NT2 II.
- Bij alle leerlingen, ongeacht het schakelniveau, die naar locaties van het mboRijnland geschakeld worden, wordt de Startmeter afgenomen door het MBO. Een instrument om vooral de motivatie van de leerling te peilen.
- Bespreking van de leerling met een vertegenwoordiger van de ontvangende MBO opleiding, waarbij bekeken wordt of de leerling beantwoordt aan de instroomeisen die horen bij een opleiding.
- Maart: schakelgesprekken met de leerling en de mentor.
- Maart: schakelgesprekken met de ouder en de leerling tijdens de rapportbespreking.
- 1 april: Deadline aanmelden MBO
- Aanmelding van leerlingen, waarvan de verwachting is dat de overstap naar het MBO problemen op kan leveren, bij het een overstapcoach.
- Leerlingen die aantonen om op korte termijn te excelleren is er tevens een optie om te schakelen naar de VAVO of naar een universitair schakeljaar (aan de VU of Boswell-beta) Hiervoor nemen de respectievelijke instellingen aparte testen af.

NB. Uitgebreide informatie over het staatsexamen en de procedures op de ISK hieromtrent zijn te vinden in bijlage 9. In bijlage 10 staan de afspraken die gemaakt zijn met MBO Rijnland over hun ingangseisen.

4. Begeleiding

4.1 contact met de ouders

De school is van mening dat de begeleiding van de leerling het beste gaat als de docenten en ouders goed samenwerken. Daarom zet de school in op goed oudercontact. Het eerste contact met de ouders vindt plaats in de eerste schoolweek bij het kennismakingsgesprek. De coach maakt hier vooral kennis met de leerling en de ouders en laat de klas zien en vertelt iets over het rooster, behoeftes voor school en de vakdocenten.

Tijdens de informatieavond, een aantal weken later, krijgen de ouders verdere informatie over de school, over hoe de ISK werkt, over het mentorschap, de rapporten en schoolregels. Het schoolsysteem en de doorstroom naar VO/MBO wordt uitgelegd. De vakanties en de werkweek komen ook aan bod.

Na deze eerste contacten ziet de coach de ouders tijdens de drie rapportavonden. Het gesprek gaat over cijfers van de leerling, het gedrag van de leerling en de toekomst (schoolloopbaan).

De docent heeft telefonisch contact met de ouders indien er iets dringends besproken moet worden of als er een vraag is. Indien nodig worden ouders gevraagd op school langs te komen.

De ouder kan de coach ook zelf bellen en is te allen tijde welkom op school om de leerling of de gang van zaken thuis te bespreken.

4.2 Toetsing

Om de vorderingen van de leerling goed te kunnen volgen en de leerling vervolgens het beste te kunnen begeleiden in zijn/haar leerproces, worden er verschillende toetsen afgenomen.

De leerlingen krijgen gedurende het gehele schooljaar voor de verschillende vakken toetsen die methodeafhankelijk zijn. De cijfers worden in SOMtoday gezet, het leerlingvolgsysteem van de school. Via het leerling- en ouderportaal op de website, kunnen ouders en leerlingen de cijfers inzien.

Naast deze toetsen wordt bij de leerlingen maximaal 2 maal per jaar methode onafhankelijke toetsen afgenomen. Deze toetsen meten het Nederlands niveau van het lezen en luisteren. Het niveau wordt weergegeven in het ERK (A0 tot C1). We maken gebruik van de TOA toetsen van bureau ICE. De uitslag van de toetsen wordt met de leerlingen besproken en tijdens de rapportbespreking met de ouders.

Bij de analfabeten wordt 2 keer per jaar op individuele wijze een alfabetiseringstoets afgenomen, waarmee de vorderingen worden gemeten.

We zijn vorig jaar begonnen met het maken van zogenoemde PTI's: plan van toetsing (zie het PTI van de verschillende leerlagen in bijlage 13). Op deze manier worden leerlingen over de verschillende (parallel)klassen op dezelfde manier getoetst en krijgen we een beter en eerlijk overzicht over het kunnen van elke leerling. Deze standaard is tevens een handige leidraad voor nieuwe docenten.

Bovengenoemde toetsen zijn belangrijk om de leerling goed te kunnen volgen in zijn leerproces.

Daarnaast wordt ook gekeken naar zijn inzet, leertempo, prestaties in de klas en het maakhuiswerk dat regelmatig wordt opgegeven.

4.3 Zorg

De coach is het eerste aanspreekpunt voor de leerling, zijn/haar ouders en overige docenten.

Hij/zij is verantwoordelijk om de leerling nauw te volgen in alle aspecten van zijn/haar ontwikkeling (o.a. het welbevinden, de leerresultaten en de absentie). Als er problemen zijn probeert de coach eerst alles te doen wat in zijn vermogen ligt om samen met betrokkenen tot een oplossing te komen. Indien de coach blijvende of ernstige zorgen heeft, kan hij/zij hulp vragen.

De school beschikt intern over een zorgcoördinator/ orthopedagoog:

- Als er zich problemen voordoen in de primaire steungroep (thuissituatie: gezin/familie) dan kan rechtstreeks contact gezocht worden met de zorgcoördinator/orthopedagoog.
- Als er risico's worden gezien of leer- en/of gedragsproblemen worden gesignaleerd kan de coach deze leerling bespreken in een casusbespreking.

De school werkt met de methodiek casusbesprekingen. Elke week kunnen leerlingen ingebracht worden in een casusbespreking. Deze bespreking wordt gehouden op dinsdagmiddag van 16.00 uur tot 17.00 uur. Alle vakdocenten die lesgeven aan de leerling zijn aanwezig. Het format (bijlage 11) dient als leidraad.

Voorbereiding op een casusbespreking:

Als men een leerling wil bespreken dan mailt de mentor dat de vrijdag voorafgaand aan de casusbespreking naar de teamleider. De teamleider maakt een agenda van de leerlingen die besproken worden en verspreidt deze via de nieuwsbrief. Ter voorbereiding op de bespreking noteert iedere vakdocent voor de betreffende leerling beknopt over de volgende onderwerpen in het leerlingvolgsysteem.

Stapsgewijs: SomToday- groepen- lesgroepen- voorbeeld groep X- notities.

- Leerresultaten
- Werkhouding
- Gedrag in de klas

Dit kan kort in termen van onvoldoende, voldoende of goed. Toelichting is altijd toegestaan.

Voorbeeld: Leerling X: Werkhouding is onvoldoende, leerresultaten zijn goed. Leerling houdt anderen van het werk. Leerling is reactief.

Ter voorbereiding op de casusbespreking noteert de mentor op basis van de notities van de collega's en zijn eigen ervaring een beknopt totaalbeeld over de betreffende leerling. De volgende onderwerpen moeten nagegaan worden:

- Leerresultaten
- Werkhouding
- Gedrag in de klas
- Omgang met klasgenoten en docenten
- Bijzonderheden (thuissituatie / medicatie etc.)

Stapsgewijs: SomToday- Rapportbespreking

Rollen:

De mentor

- De mentor bereidt de casus voor door betrokkenen te spreken en maakt een opzet van een plan van aanpak (onderwijs- en ondersteuningsbehoeften) op met de leerling en evt. ouders.
- De mentor presenteert tijdens de bespreking het plan van aanpak van de leerling, evt. samen met de leerling (dit wordt per casus bekeken).
- De mentor evalueert het plan van aanpak na 6 weken met de leerling en stellen plan van aanpak bij/scherpen aan.

De teamleider

- De teamleider maakt een agenda voor de casusbespreking en de agenda wordt verspreid via de nieuwsbrief.
- De teamleider is tijdens de bespreking technisch voorzitter en bewaakt de tijd.

De docenten

- De docenten kunnen via de mentor een leerling aandragen om in te brengen tijdens de casusbespreking.
  - De docenten noteren hun bevindingen en adviezen in het Leerlingvolgsysteem over de betreffende leerling vóór de casusbespreking.
  - De docenten denken tijdens de casusbespreking constructief mee over de aanpak van de leerling.
- De zorgcoördinator
- De zorgcoördinator kan indien nodig de mentor ondersteunen bij het voorbereiden van de casusbespreking: plan van aanpak opstellen (inventariseren van de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften).
  - De zorgcoördinator denkt tijdens de bespreking inhoudelijk mee over het verfijnen van het plan van aanpak.

Doel casusbespreking:

De casusbespreking is bedoeld om tot een eenduidige en gezamenlijke aanpak te komen.

De werkwijze: Elke dinsdagmiddag is er ruimte om vier leerlingen te bespreken.

Vervolgacties/evaluatie

- De mentor bewaakt het proces m.b.t. de uitvoering van het plan van aanpak.
- Het plan van aanpak wordt in het leerlingvolgsysteem gezet onder handelingsplannen.

Er kunnen ook sub- groepjes of een hele klas besproken worden als er problemen zijn in de groepsdynamiek/pestproblematiek etc.

Afhankelijk van de zorgvraag wordt er geprobeerd het probleem zo goed mogelijk intern, dan wel extern op te lossen, bijvoorbeeld door:

- * Jeugd Ondersteuning op School (JOS) - wordt extern ingevuld maar is wel in school aanwezig.
- * Schoolarts - is via de GGD aan school verbonden.
- * Leerondersteuning - vrijwilligers ISK aan school verbonden
- * Weerbaarheidstraining (Rots en water) - Klassikaal en evt. individueel door de zorgcoördinator/ orthopedagoog en mentoren.
- * Maatjesproject - wordt extern ingevuld of uitwisseling met vmbo/havo/vwo leerlingen.
- * Langdurende begeleiding

Ontwikkelperspectiefplan (OPP)

Bij problemen en zorgen die meer aandacht behoeven, neemt de zorgcoördinator het initiatief voor een groot overleg (flex-zat). Zorgcoördinator nodigt, in overleg met ouders, het Sociaal Team en indien nodig andere betrokkenen (leerplichtambtenaar, schoolarts, onderwijsdeskundige van het samenwerkingsverband en instanties) wordt er gezamenlijk gekeken welke hulp passend kan zijn.

Bij het kiezen voor de externe opties geldt dat er een noodzaak gezien wordt voor nadere screening/onderzoek en/of begeleiding/behandeling. Dit kan gericht zijn op kind - en/of gezinsfactoren en dat het vermoeden bestaat dat er mogelijk een langer durend hulpverleningstraject nodig is.

Toelichting interne ondersteuning:

- Ontwikkelperspectief (OPP)

In overleg met de orthopedagoog wordt gekeken of het nodig is om een ontwikkelperspectiefplan (OPP) voor de bewuste leerlingen in te vullen om zo goed zicht te krijgen op de problematiek en een goed handelingsplan op te stellen voor de leerling (zie bijlage 12). De leerling kan gedurende zijn gehele loopbaan hulp ontvangen mits noodzakelijk. De hulp wordt gegeven door de zorgcoördinator/ orthopedagoog in samenwerking met de mentor en ouders. De ondersteuning kan

op diverse wijze worden vormgegeven: individuele begeleiding, hulp in de klas of ondersteuning van de ouders of docent.

- Jeugd Ondersteuning op School (JOS)

Door ambulante medewerkers op school te laten werken is vroegtijdig signaleren van problemen en/of onveiligheid mogelijk en kan er snel hulp worden geboden. Hoe eerder gestart kan worden met de hulp, hoe minder kans er is dat problemen groter worden, waardoor leerlingen stagneren in hun (schoolse) ontwikkeling en er uiteindelijk zware, specialistische hulpverlening nodig is. Uitgangspunt van JOS is het bieden van preventieve en kortdurende hulp. Trajecten zijn zo kort als mogelijk en zo lang als nodig, tot een maximum van vijf maanden. Langere trajecten worden niet als preventief gezien en vragen om een doorverwijzing naar specialistische jeugdhulp. De frequentie en intensiteit van de gesprekken ligt gemiddeld op 1 uur per week.

S. de Jong (Sander)

Teamleider Carmelcollege Gouda
Locatie ISK Gouda Aakwerf
Afd. Internationale SchakelKlassen (ISK)
E : s.dejong@carmelcollegegouda.nl
W : <https://www.antoniusmavoxl.nl/>
T : 0182- 51 38 22
M : 06 -34 01 36 13